

KORPORATIV IQTISODIYOTGA ESG INVESTITSİYALARINING TA'SIRI

Fayziyev Temurbek Xurshidbek o'g'li

TDIU, "Menejment" fakulteti 3-kurs talabasi.

Ibragimov G'anijon G'ayratovich

TDIU,

"Innovatsion Menejment" kafedrası PhD dotsenti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14617351>

Annotatsiya. Ushbu maqola Atrof-muhit, Ijtimoiy va Boshqaruv (ESG) investitsiyalarining korporativ iqtisodiyotga ta'sirini o'rganadi. Unda ESG tamoyillarining kelib chiqishi, o'sish omillari, korporatsiyalar strategiyasidagi o'zgarishlar, mavjud muammolar va ESG investitsiyalarining kelajagi haqida batafsil ma'lumot berilgan. Maqola ESG tamoyillarining nafaqat korporativ barqarorlikni oshirishi, balki uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni ta'minlashi mumkinligini ko'rsatadi. Shuningdek, O'zbekistondagi ESG amaliyotlarining rivojlanish jarayoni va istiqbollari ham yoritilgan.

Kalit so'zlar. ESG, atrof-muhit, ijtimoiy mas'uliyat, boshqaruv tamoyillari, barqarorlik, greenwashing, qayta tiklanadigan energiya, korporativ iqtisodiyot, axloqiy amaliyotlar, uzoq muddatli qiymat yaratish, innovatsiyalar, investor talabi.

THE IMPACT OF ESG INVESTMENTS ON CORPORATE ECONOMY

Abstract. This article examines the impact of Environmental, Social and Governance (ESG) investments on corporate economics. It provides detailed information on the origins of ESG principles, growth drivers, changes in corporate strategy, current challenges and the future of ESG investments. The article shows that ESG principles can not only increase corporate sustainability, but also ensure long-term economic growth. It also covers the development process and prospects of ESG practices in Uzbekistan.

Keywords: ESG, environment, social responsibility, governance principles, sustainability, greenwashing, renewable energy, corporate economics, ethical practices, long-term value creation, innovation, investor demand.

ВЛИЯНИЕ ESG-ИНВЕСТИЦИЙ НА КОРПОРАТИВНУЮ ЭКОНОМИКУ

Аннотация. В данной статье рассматривается влияние инвестиций в окружающую среду, социальную сферу и управление (ESG) на корпоративную экономику. В нем подробно рассказывается об истоках принципов ESG, факторах роста, изменениях в корпоративной стратегии, текущих проблемах и будущем ESG-инвестирования. В

статье показано, что принципы ESG могут не только улучшить корпоративную устойчивость, но и способствовать долгосрочному экономическому росту. Также освещен процесс развития и перспективы ESG-практик в Узбекистане.

Ключевые слова: ESG, окружающая среда, социальная ответственность, принципы управления, устойчивое развитие, «зеленое промывание», возобновляемые источники энергии, корпоративная экономика, этические практики, долгосрочное создание стоимости, инновации, спрос инвесторов.

Atrof-muhit, Ijtimoiy va Boshqaruv (Environmental, Social, and Governance (ESG)) – investitsiyalari moliyaviy qarorlar qabul qilishda moliyaviy bo‘lmagan elementlarni, ya’ni barqarorlik va axloqiy qadriyatlarni hisobga olishni nazarda tutadi. Bu yondashuv kompaniyaning ekologik ta’siri, ijtimoiy majburiyatlari va boshqaruv tartiblari uning uzoq muddatli natijalari va xavf omiliga sezilarli ta’sir ko‘rsatishi mumkinligini anglashning o‘sib borayotgan darajasini ifodalaydi.

ESGning uchta asosiy ustuni:

- Atrof-muhit (Environmental): Kompaniyaning tabiiy muhitga ta’sirini baholaydi, jumladan karbonat chiqindilari, resurslardan foydalanish va chiqindilarni boshqarish.
- Ijtimoiy (Social): Xodimlar, yetkazib beruvchilar, iste’molchilar va jamoalar bilan bo‘lgan munosabatlarni mehnat amaliyotlari, xilma-xillik va jamoatchilik bilan aloqalar kabi masalalarga e’tibor qaratib tahlil qiladi.
- Boshqaruv (Governance): Kompaniya rahbariyatining tuzilmasi, bosh direktorning kompensatsiyasi, ichki nazorat va aksiyadorlar huquqlarini tekshiradi, shaffoflik va axloqiy xulq-atvorni ta’minlashga qaratilgan.

So‘nggi yillarda ESG investitsiyalari sezilarli darajada o‘ydi va moliyaviy muhitni tubdan o‘zgartirdi. 2020 yilda ESG fondlari \$51 milliard yangi aktivlarni jalb qildi, bu 2018 yilga nisbatan o‘n baravar ko‘p va 2019 yilgi rekorddan ikki baravar yuqori.¹

Bu o‘sish investorlarning barqaror va mas’uliyatli investitsiya variantlariga bo‘lgan qiziqishining oshganligini ko‘rsatadi.

¹ <https://www.greenbuildermedia.com/blog/esg-investing-weathering-market-storms-and-driving-growth-in-2024>

Bundan tashqari, ESGga qaratilgan institutsional investitsiyalar 2026 yilga kelib \$33,9 trillionga yetishi kutilmoqda, bu ESG omillarining investitsiya strategiyalaridagi o'sib borayotgan ahamiyatini tasdiqlaydi.²

ESG investitsiyalarining o'sishini ta'minlovchi omillar:

- Iqlim o'zgarishi haqidagi xabardorlik: Atrof-muhit barqarorligi bilan bog'liq xavotirlarning ortishi natijasida investorlar kompaniyalarning iqlim o'zgarishi sharoitida uzoq muddatli barqarorligini baholashga e'tibor qaratmoqdalar.
- Ijtimoiy adolat harakatlari: Ijtimoiy masalalar bo'yicha xabardorlikning oshishi investorlarni kompaniyalarning ijtimoiy amaliyotlarini, jumladan xilma-xillik, tenglik va inklyuziya tashabbuslarini sinchkovlik bilan o'rganishga undamoqda.
- Korporativ janjallar: Korporativ noto'g'ri xatti-harakatlar holatlari kuchli boshqaruv tuzilmalari zarurligini ta'kidlab, investorlarni mustahkam boshqaruv amaliyotlariga ega kompaniyalarni afzal ko'rishga undamoqda.

ESG investitsiyalarining korporativ strategiyalarga ta'siriga (ESG) omillariga bo'lgan ortib borayotgan e'tibor korporativ strategiyalarni sezilarli darajada o'zgartirib, kompaniyalarni barqaror va axloqiy amaliyotlarni o'z faoliyatlariga kiritishga majbur qilmoqda. Ushbu harakat asosan investorlar tanlovi, qonuniy o'zgarishlar va jamiyat kutgan talablari tomonidan rag'batlantirilmoqda, natijada kompaniyalar siyosatlari va faoliyatlarida katta o'zgarishlar yuz bermoqda.

Kompaniyalar ESG mezonlariga moslashish uchun faol harakat qilmoqdalar, chunki barqaror amaliyotlar uzoq muddatda foyda keltirishi va manfaatdor tomonlarning ishonchini oshirishi mumkinligini tushunmoqdalar. Ushbu moslashtirish "ecofriendly" texnologiyalarni joriy etishni, ijtimoiy mas'uliyatni rag'batlantirishni va kuchli boshqaruv tizimlarini rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Masalan, Microsoft atrof-muhit barqarorligi, ijtimoiy mas'uliyat va boshqaruv bo'yicha standart o'rnatgan va ESG reytingida eng yuqori o'rinlarni egallagan kompaniya hisoblanadi.³

Investorlarning barqaror va mas'uliyatli biznes amaliyotlariga bo'lgan talabi korporativ siyosatlarning o'zgarishiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. "CEO"larning katta qismlari ESG investitsiyalarini strategik qiymat yaratishning muhim omili sifatida tan olishadi.⁴

² <https://www.keyesg.com/article/50-esg-statistics-you-need-to-know-in-2024>

³ <https://www.evergreen.so/blog/6-esg-examples-driving-success-in-business>

⁴ McKinsey Quarterly. (2019) Five ways that ESG creates value.

Investitsiyalarni jalb qilish va saqlab qolish maqsadida, kompaniyalar barqaror amaliyotlarni qabul qilib, boshqaruv tizimlarini yaxshilamoqda va shaffoflikni oshirmoqda.

Korporativ Strategiyalarda ESGni Integratsiya Qilish Misollari:

- Atrof-muhit tashabbuslari: Texnologiya kompaniyalari faol ravishda o'z karbon izlarini kamaytirishmoqda. Masalan, Microsoft 2030 yilga qadar karbon izini nolga tenglashtirishga va'da berdi, bu esa atrof-muhitga bo'lgan mas'uliyatni sezilarli darajada oshirayotganini ko'rsatadi.⁵
- Ijtimoiy dasturlar: Kompaniyalar xilma-xillik va inklyuziya tashabbuslarini joriy etishga kirishmoqda, bu esa tenglikni ta'minlaydigan ish joylarini yaratishga yordam beradi. Bunday dasturlar nafaqat kompaniya madaniyatini yaxshilaydi, balki moliyaviy natijalarni ham yaxshilaydi, chunki ular innovatsiyalarni rag'batlantiradi va turli jamiyatdan bo'lgan xodimlarni jalb qiladi.

ESG investitsiyalarining muammolari va tanqidlariga (ESG) omillariga bo'lgan e'tiborning ortishi bir qator muammolar va tanqidlarni yuzaga keltirishini misol qilsak bo'ladi.

Asosiy qiyinchiliklar orasida "greenwashing" (yashil yuvish), ESG o'lchovlarining aniq belgilanishi yo'qligi va foyda bilan maqsad o'rtasidagi ziddiyat mavjud. Ushbu muammolar ESG investitsiyalarining moliyaviy natijalarini yaxshilashi yoki qo'shimcha xarajatlarni keltirib chiqarishi haqidagi munozaralarni keltirib chiqardi. Shuningdek, kompaniyalar va regulyatorlar ESG siyosatlarini ishonchli va samarali qilish uchun ushbu qiyinchiliklarni hal qilishda faol ishlamoqdalar.

"Greenwashing" atamasi kompaniyalar tomonidan ekologik foydali amaliyotlarning haddan tashqari ta'riflanishi yoki noto'g'ri taqdim etilishi holatini anglatadi. Bu muammo investorlarni chalg'itishi va barqaror investitsiyalar bo'yicha to'g'ri qarorlar qabul qilishni qiyinlashtirishi mumkin. Masalan, ba'zi kompaniyalar o'z mahsulotlarini ekologik toza deb taqdim etishadi, ammo ularning amaliyotlari atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.⁶

Yana bir asosiy qiyinchilik ESG o'lchovlarining bir xil bo'lmasligi, bu esa investorlar uchun kompaniyalar faoliyatining ESG natijalarini baholashni qiyinlashtiradi. Bu standartlashuvning yo'qligi investitsiya qarorlarini qabul qilishda noaniqlikni keltirib chiqaradi.

Tadqiqotlarga ko'ra, ESG reytinglari ko'p hollarda reyting provayderiga qarab sezilarli darajada farq qiladi, bu esa ularni moliyaviy natijalarni tahlil qilishda foydaliligi kamayishiga olib keladi.⁷

⁵ <https://www.evergreen.so/blog/6-esg-examples-driving-success-in-business>

⁶ <https://www.deepki.com/blog/greenwashing-esg-reporting/>

⁷ Deloitte. (2022). Does a company's ESG score have a measurable impact on its market value?

Ba'zi tanqidchilar ESG siyosatlari kompaniyaning asosiy maqsadi bo'lgan foyda olishga zarar yetkazishi mumkin, deb hisoblashadi. Ularning fikriga ko'ra, ESG omillariga e'tibor qaratish qo'shimcha xarajatlarni keltirib chiqaradi va bu esa daromadni kamaytiradi. Ushbu bahslar davom etmoqda, chunki kompaniyalar moliyaviy foyda olish va axloqiy maqsadlarni amalga oshirish o'rtasida muvozanatni topishga harakat qilishmoqda.

Biroq, boshqa tadqiqotlar ESG amaliyotlari operatsion samaradorlikni yaxshilash, aksiyalar narxini oshirish va kapital xarajatlarini kamaytirish orqali moliyaviy natijalarga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ko'rsatmoqda. Masalan, NYU Stern tadqiqotida ESG tashabbuslari operatsion samaradorlik, aksiyalar narxlarini va kapital xarajatlarini pasayishi bilan bog'liq bo'lganligi aniqlandi.⁸

Kompaniyalar va regulyatorlar ESG investitsiyalarining yuzaga kelayotgan muammolarini hal qilish uchun faol ish olib bormoqdalar. Misol uchun, Avstraliyada yangi qonunchilik joriy etilmoqda, bu kompaniyalarni barqarorlik haqida kengaytirilgan hisobotlarni taqdim etishga majbur qiladi. Ushbu tashabbusning maqsadi shaffoflikni oshirish va "greenwashing" xavfini kamaytirishdir.

Shuningdek, ESG reytinglarini standartlashtirish va hisobotlarda shaffoflikni oshirish bo'yicha chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ushbu tashabbuslar ESG amaliyotlarining ishonchliligini oshirishga va investorlarning yanada ongli qarorlar qabul qilishiga yordam beradi.

ESG investitsiyalari bilan bog'liq bo'lgan qiyinchiliklar va tanqidlarga qaramay, kompaniyalar va regulyatorlar ushbu muammolarni hal qilishda faol ishlamoqdalar. ESG mezonlarini standartlashtirish va shaffoflikni oshirish orqali ESG investitsiyalarining ishonchliligi va samaradorligi oshishi kutilmoqda, bu esa investorlar uchun yanada ishonchli bo'lib, moliyaviy natijalarga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

ESG investitsiyalarining kelajagi biznes iqtisodiyotiga katta ta'sir ko'rsatishi kutilmoqda.

Bu yo'nalishda yuqori huquqiy talablar, takomillashtirilgan baholash usullari va ESG yo'nalishidagi portfellarga investorlarning oshib borayotgan talabi kabi tendensiyalar kuzatiladi.

ESG Investitsiyalarining Kelajakdagi Tendensiyalari:

- Qonunchilik talablarining oshishi: Hukumatlar va nazorat organlari ESG hisoboti va rioya qilish bo'yicha ko'proq talablarni joriy etishi kutilmoqda. Masalan, Buyuk Britaniyada Barqarorlik bo'yicha hisobot talablarini (Sustainability Disclosure Requirements, SDR) portfel boshqaruvi va

⁸ NYU Stern. (2021). ESG and Financial Performance.

xalqaro fondlarga kengaytirish rejalashtirilgan, bu esa ESG hisoboti bo'yicha shaffoflik va javobgarlikni oshiradi.⁹

- Takomillashtirilgan o'lchov vositalari: ESG ko'rsatkichlari va hisobot tizimlarini standartlashtirishga qaratilgan ishlar amalga oshirilmoqda. Bu nomuvofiqliklarni bartaraf etish va taqqoslash imkoniyatlarini oshirishga yordam beradi. Masalan, Tabiat bilan bog'liq moliyaviy hisobotlar bo'yicha ishchi guruh (TNFD) kompaniyalarning ESG faoliyatini aniq baholash imkonini beruvchi risklarni standartlashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqdi.

- Investorlar qiziqishining ortishi: ESG yo'nalishidagi portfellarga qiziqish tobora ortib bormoqda. Bu barqarorlik muammolari va uzoq muddatli qiymat yaratish imkoniyatlariga nisbatan xabardorlikning oshishi bilan bog'liq. Masalan, 2023-yilda toza energiyaga 1,7 trillion dollarlik sarmoya yo'naltirilishi kutilmoqda,¹⁰ bu esa kelajak yo'naltirilgan energiya investitsiyalariga qiziqishning sezilarli darajada oshganini ko'rsatadi.

Asosiy Sanoatlarga Ta'siri:

- Qayta tiklanadigan energiya: ESG investitsiyalarining o'sishi qayta tiklanadigan energiya sohasining kengayishini qo'llab-quvvatlashi kutilmoqda. Yuqori ESG ko'rsatkichlariga ega kompaniyalar ko'proq investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatiga ega bo'lib, qayta tiklanadigan energiya infratuzilmasi va texnologiyalarining tarqalishini ta'minlaydi.

- Texnologiya: Texnologiya kompaniyalari ESG tamoyillarini faol ravishda o'z faoliyatiga integratsiya qilmoqda. Ular karbon izlarini kamaytirishga, ma'lumotlarning maxfiyligi va xavfsizligini yaxshilashga e'tibor qaratmoqda. ESG tamoyillari bilan uyg'unlashuv samaradorlikni oshirish va manfaatdor tomonlarning ishonchini kuchaytirishi mumkin.

- Moliya: Moliya sektori investitsiya qarorlari va risklarni baholashda ESG omillarini ko'proq hisobga olmoqda. Aktiv boshqaruvchilar va institutsional investorlar ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ta'siri foydali bo'lgan faoliyatga ko'proq resurslarni yo'naltirmoqda va bu turli sohalarda kompaniya xatti-harakatlariga ta'sir qilmoqda.¹¹

ESG investitsiyalari moliyaviy daromadlarni etik va ekologik amaliyotlar bilan bog'lash imkonini beradi. Ammo, bu yo'nalishda yashil yuvish ("greenwashing") va aniq o'lchov standartlarining yo'qligi kabi muammolar mavjud.

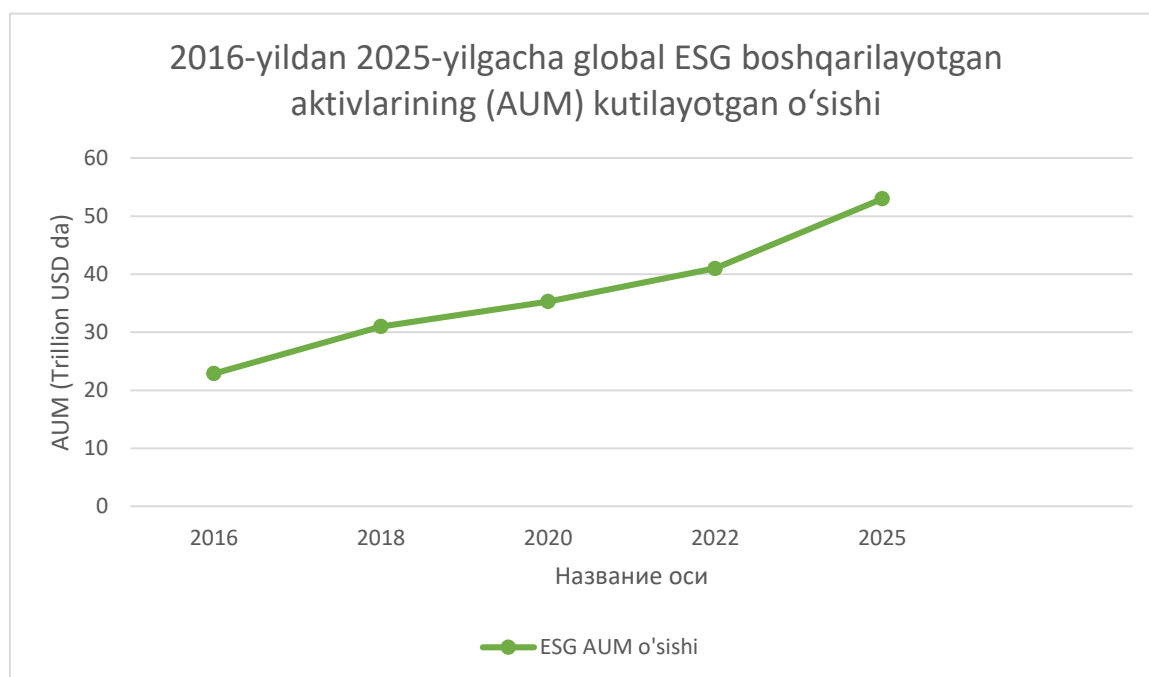
⁹ <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/comment-why-2025-will-be-pivotal-year-climate-finance-uk-2025-01-02/>

¹⁰ <https://corpgov.law.harvard.edu/2024/01/14/seven-key-trends-in-esg-for-2023-and-what-to-expect-in-2024/>

¹¹ CFA Institute. (2024). How the finance industry influences ESG impact.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun hukumat tashabbuslari va aniq o'lchov usullarini ishlab chiqish kabi sa'y-harakatlar ESG investitsiyalarining yaxlitligini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi.

Quyidagi grafik 2016-yildan 2025-yilgacha global ESG boshqarilayotgan aktivlarining (AUM) kutilayotgan o'sishini aks ettiradi. Grafik ESG yo'nalishidagi investitsiyalarga ajratilayotgan kapitalning ortib borayotganligini ko'rsatadi:

- 2016-yilda ESG AUM \$22,9 trillionni tashkil etgan. 2020-yilga kelib, bu ko'rsatkich \$35,3 trillionga yetib, to'rt yil davomida barqaror o'sish sur'atini ko'rsatgan.

- Grafik 2025-yilga kelib ESG AUM ning \$53 trillionga yetishini prognoz qilmoqda.

- 2020 va 2025-yillar oralig'ida o'sish eng yuqori darajada kuzatilmoqda, bu esa kuchaygan tartibga solish talablari, iqlim muammolariga bo'lgan e'tibor va barqaror investitsiyalarga qiziqishning ortishi bilan izohlanadi.

- 2022-yilda \$41 trilliondan 2025-yilda prognoz qilingan \$53 trilliongacha bo'lgan keskin o'sish ESG yo'nalishidagi portfellar ahamiyatining ortib borayotganligini ko'rsatadi.¹²

ESG boshqarilayotgan aktivlarining prognoz qilingan o'sishi global moliya bozorlarida barqarorlikning tobora ortib borayotgan rolini tasdiqlaydi.

¹² <https://www.bloomberg.com/company/press/global-esg-assets-predicted-to-hit-40-trillion-by-2030-despite-challenging-environment-forecasts-bloomberg-intelligence/>

Ushbu grafik ESG tamoyillarining kelajakdagi korporativ strategiyalar va investitsiya manzaralarini shakllantirishdagi ahamiyatini tasdiqlovchi muhim dalil sifatida xizmat qiladi. Etik amaliyotlarni moliyaviy daromadlar bilan muvozanatlashtirish ushbu bozorning tezkor rivojlanishida muvaffaqiyat kalitiga aylanmoqda.

O'zbekistonda ESG tamoyillarini joriy etish so'nggi yillarda sezilarli darajada rivojlanmoqda. Bu jarayon global tendensiyalar va mamlakatning barqaror rivojlanish maqsadlariga mos ravishda amalga oshirilmoqda.

O'zbekistonda ESG tamoyillari nisbatan yangi tushuncha bo'lib, kompaniyalar tomonidan hali to'liq qabul qilinmagan. Shunga qaramay, barqaror va mas'uliyatli investitsiyalarning ahamiyatini anglash ortib bormoqda.

2021-yilda O'zbekiston o'zining birinchi ESG hisobotini taqdim etdi. Ushbu hisobot davom etayotgan islohotlarning turli sohalaridagi, jumladan, infratuzilma, iqtisodiy o'sish va boshqalardagi yutuqlarini tasvirlaydi.¹³

O'zbekistonda ESG tamoyillarini biznes strategiyalariga integratsiya qilish quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi, masalan, yaxshilangan reputatsiya, ya'ni barqarorlikka e'tibor qaratish kompaniyalarning ijobiy imidjini oshiradi; investorlarni jalb qilish, ya'ni ESG tamoyillariga rioya qilish xorijiy va mahalliy investorlar uchun jozibadorlikni oshiradi; barqaror rivojlanish, ya'ni atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy mas'uliyatni oshirish orqali uzoq muddatli barqarorlikka erishish mumkin.

Shunga qaramay, ESG tamoyillarini joriy etishda ba'zi qiyinchiliklar mavjud:

- Xabardorlikning Yetishmasligi: Ba'zi kompaniyalar ESG tamoyillari haqida yetarli ma'lumotga ega emaslar.
- Me'yoriy Baza: ESG bo'yicha aniq va qat'iy me'yoriy talablarning yetishmasligi kompaniyalar uchun noaniqliklarni keltirib chiqaradi.
- Moliyaviy Resurslar: ESG tamoyillarini joriy etish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarning cheklanganligi.

O'zbekistonda ESG tamoyillarini joriy etish jarayoni davom etmoqda va bu yo'nalishda sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Kompaniyalar va davlat organlari barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun ESG tamoyillarini faol ravishda o'z faoliyatlariga integratsiya qilishlari zarur. Bu esa mamlakatning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

¹³ <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/uzbekistan/>

Xulosa. Oxir-oqibat, ESG investitsiyalari moliyaviy daromad olish bilan barqaror va axloqiy amaliyotlarni muvozanatlashtirishning nozik chegarasini ko'rsatadi. ESG o'lehovlarini standartlashtirish, "Greenwashing" bilan kurashish va ESGni korporativ strategiyalarga integratsiya qilish bo'yicha davom etayotgan sa'y-harakatlar uning kelajakdagi yo'nalishini belgilaydi. Biznes maqsadlarini jamiyatning maqsadlari bilan uyg'unlashtirgan holda ESG investitsiyalari uzoq muddatli iqtisodiy o'sishga yo'l ochib beradi, bu o'sish esa inklyuziv va barqaror bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, ESG investitsiyalari shunchaki trend emas, balki korporativ iqtisodiyotdagi paradigmaning o'zgarishidir. Bu kompaniyalarni o'zlarining sayyora va jamiyatga ta'sirini qayta ko'rib chiqishga, shu bilan birga innovatsiyalarni rivojlantirish va raqobatbardoshlikni oshirishga majbur qiladi. ESG tamoyillarini qabul qilgan kompaniyalar va investorlar moliyaviy daromadlarni barqarorlik va mas'uliyat bilan uyg'unlashtirish orqali rivojlanish uchun mustahkam zamin yaratadi.

REFERENCES

1. Elena G. Popkova. "ESG Management of the Development of the Green Economy in Central Asia".
2. Marie Lehmann. "ESG Investing and Analysis: A Practitioner's Guide".
3. Kyleleana Purcell & Ben Vivari. "Sustainable Investing: An ESG Starter Kit for Everyday Investors".
4. McKinsey Quarterly. (2019) Five ways that ESG creates value.
5. Deloitte. (2022). Does a company's ESG score have a measurable impact on its market value?
6. NYU Stern. (2021). ESG and Financial Performance.
7. CFA Institute. (2024). How the finance industry influences ESG impact.
8. <https://www.greenbuildermedia.com/blog/esg-investing-weathering-market-storms-and-driving-growth-in-2024>
9. <https://www.keyesg.com/article/50-esg-statistics-you-need-to-know-in-2024>
10. <https://www.evergreen.so/blog/6-esg-examples-driving-success-in-business>
11. <https://www.deepki.com/blog/greenwashing-esg-reporting/>
12. <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/comment-why-2025-will-be-pivotal-year-climate-finance-uk-2025-01-02/>

13. <https://corpgov.law.harvard.edu/2024/01/14/seven-key-trends-in-esg-for-2023-and-what-to-expect-in-2024/>
14. <https://www.bloomberg.com/company/press/global-esg-assets-predicted-to-hit-40-trillion-by-2030-despite-challenging-environment-forecasts-bloomberg-intelligence/>
15. <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/uzbekistan/>